

- Ook in *Natuurhist. Maandblad*, Jrg. 51, no 11-12, pp. 166-178 (avec un résumé en français).
- Kruijtz, E. M. en Meijer, M. 1958. — On the occurrence of *Crania brattenburgica* (v. Schlotheim 1820) in the region of Maastricht (Netherlands) (Brachiopoda, Inarticulata). *Natuurhist. Maandblad*, Jrg. 47, no 11-12, pp. 135-141.
- Meijer, M. 1959. — Sur la limite supérieure de l'étage Maestrichtien dans la région-type. *Bull. Acad. Roy. de Belg. (Classe des Sciences)*. 5e Série. T. XLV-3, pp. 316-336. Séance du samedi 7 mars 1959.
- Linnaeus, Carolus. 1758. — *Caroli Linnaei systema naturae*. Tome I. Editio decima, reformata. Holmiae.
- Müller, G. 1851. — *Monographie der Aachener Kreideversteinerungen*.
- Reyment, R. A. 1960. — *Studies on Nigerian Upper Cretaceous and Lower Tertiary Ostracoda*. Part. I: Senonian and Maastrichtian Ostracoda. *Contribution in Geology*. Vol. VII, Stockholm.
- Ubaghs, Casimir. 1881. — Notice biographique de Joseph Augustin Hubert Bosquet. *Publ. Soc. Hist. et d'Archéol. du duché de Limbourg*. T. XVIII. Ook in *Ann. Soc. Géolog. Bel. T. VIII*.
- Regteren Altena, C. O. van. 1957. — Achttieneeuwse verzamelaars van fossielen te Maastricht en het lot van hun collecties. *Publ. Natuurhist. Genootschap in Limburg*. Reeks IX. pp. 83-112.
- 1963. — Nieuwe gegevens over achttieneeuwse verzamelaars van fossielen te Maastricht. *Natuurhistorisch Maandblad*. Jrg. 52, no 2, pp. 28-32.
- Veen, J. E. van. 1932. — Die Cytherellidae der Maastrichter Tuffkreide und des Kunrader Korallenkalkes vor Süd-Limburg. *Verh. Geolog. Mijnb. geoll. Genootschap voor Nederland en Koloniën*. Geolog. Serie D. IX. (Auch als Dissertasion Groningen erschienen).
- 1934. — Die Cypridae und Bairdiidae der Maastrichter Tuffkreide und des Kunrader Korallenkalkes von Süd-Limburg. *Natuurhist. Maandblad*. Jrg. 23, no 7, 8, 9, 10.
- Zalányi B. 1959. — Eszar — Bakonyi Apti Ostracoda — Faunák (Ostracoden-Faunen aus der Aptstufe des Nördlichen Bakony-Gebirges). A. Magyar Allami Földtani Intézet Ekvönyve (Jahrbuch der Ungarischen Geologischen Anstalt) Vol. XLVII, Fasc. 2. (Annales Instituti Geologici Publici Hungarici 1959).

BOEKBESPREKING

Die indianischen Hochkulturen des alten Amerika door Hermann Trimborn. *Verständliche Wissenschaft; Geisteswissenschaftliche Abteilung*, Band 82, 1963. Mit 57 Textabbildungen. VIII, 156 Seiten. Springer-Verlag, Berlin-Göttingen-Heidelberg. Ladenpreis: Kartoniert DM 7,80.

Wij willen hier gaarne melding maken van het verschijnen van dit zeer fraai uitgegeven boekje, dat velen ongetwijfeld zal interesseren.

K.

DE STELTLOPERS LANGS DE MAAS IN HET NEDERLANDS — BELGISCH GRENSGEBIED VAN VISÉ TOT ROERMOND.

De betekenis van de grindgaten en omgeving voor de vogelstand, speciaal geïllustreerd aan de hand van waarnemingen van steltlopers.

door P. J. H. KEMP

INLEIDING

De in dit artikel opgenomen waarnemingen zijn grotendeels verricht in de onmiddellijke omgeving van de Maas van ongeveer 4 km ten Z. van het centrum van Visé (B.) tot circa 5 km ten N. van de Maas(verkeers)brug te Roermond.

De voornaamste plekken, waar waarnemingen zijn verricht, zijn de terreinen in de nabijheid van de plaatsen waar grind wordt gebaggerd. Deze terreinen zijn nu eens kale grind- of zandbanken, dan weer gronden die door overstroming van de Maas met modder zijn bedekt, en later al dan niet begroeid zijn met onkruid en zelfs hier en daar met laag struikgewas o.a. wilgen.

Op deze terreinen staan vaak kleinere of grotere waterplassen, hetzij overgebleven van overstroming door de Maas, hetzij van regenwater.

Gedurende het najaar en het vroege voorjaar komen in dit onherbergzame en moeilijk toegankelijke gebied vrijwel geen wandelaars, hoogstens enkele verwoede vissers en misschien in het najaar nog een veeboer, die in de aangrenzende weilanden nog wat vee laat grazen, maar in de winter zal hier afgezien van een werker in een van de grindbaggerbedrijven wel niemand verschijnen, te meer daar in diverse grindgaten de exploitatie is beëindigd.

Deze terreinen en waterplassen zijn dan ook van groot belang als pleisterplaatsen niet alleen van de steltlopers, maar samen met de grindgaten zelf ook voor andere watervogels bijv. meeuwen, sterns, eenden, ganzen en zwanen. Verder trekken de talrijke onkruidzaden o.a. de Putter en de voor Limburg zo zeldzame soorten als Frater en Sneeuwgorst aan. Ook komt in deze omgeving vaker tijdens de trek de Visarend voor, terwijl in het winterhalfjaar de Blauwe kiekendief boven de oevervegetatie zijn prooi

zoekt. Meer dan elders in de omgeving zag ik er in het najaar en de winter de IJsvogel en de Bonte Kraai. 's Zomers vindt de Oeverzwaluw op verschillende plaatsen in de steile wanden van de grindgaten plaats om zijn nest te maken.

Het is het doel van dit artikel alleen al aan de hand van waarnemingen van steltlopers van recente datum de belangrijkheid van deze gebieden voor het voorkomen van deze vogels in het binnenland aan te tonen.

Verder is de opzet van dit artikel de steltlopers-stand van recente datum in dit gebied in het kort weer te geven, alsmede op te wekken tot het verrichten van vogelwaarnemingen in het algemeen en van steltlopers in het binnenland in het bijzonder en te wijzen op het belang van het publiceren van dergelijke waarnemingen als bron voor onze kennis van de avifauna van een bepaald gebied.

Uit het artikel moge overigens blijken welke waarnemingen hetzij door een groter aantal waargenomen exemplaren van de vogelsoort, hetzij doordat de waarneming plaats vindt op een afwijkende tijd of plaats, de moeite van het publiceren waard zijn.

In dit artikel wordt beschreven het voorkomen van de steltlopers, voor zover deze in het boek van L. I p p e n s „Les oiseaux d'eau de Belgique" tot de watervogels worden gerekend. De volgorde van de soorten is die overeenkomend met die in genoemd boek. De wetenschappelijke namen zijn overgenomen uit de „Avifauna van Nederland" zoals deze in Ardea 1962, aflevering 1 en 2 is opgenomen.

In het algemeen zijn in het artikel verwerkt waarnemingen, welke in ongeveer de laatste 15 jaren voorafgaande aan 15 mei 1963 zijn gepubliceerd.

Indien geen bronvermelding van de waarneming is gegeven, betreft dit een waarneming door de schrijver zelf verricht.

Vanaf deze plaats dank ik hen die reeds vroeger overgingen tot publicatie van vogelwaarnemingen in de beide Limburgen.

Afkortingen. — A.L. = Hens' Avifauna der Nederlandsche Provincie Limburg. A.L.1, A.L.2 en A.L.3 = resp. 1ste, 2de en 3de Aanvulling op Hens' Avifauna.

Conclusie. — Uit dit artikel blijkt het

belang van de Maas en meer speciaal van de terreinen rond de grindgaten langs de Maas voor het voorkomen van steltlopers in deze streek. Moge de eigenaars en verdere belanghebbenden, alsmede de aangewezen instanties de belangrijke rol van deze terreinen rond de grindgaten en van de grindgaten zelf begrijpen en maatregelen treffen om ten minste enkele plaatsen in Limburg, die voor de doortrekkende steltlopers en andere vogels van belang zijn, in gepaste bescherming te nemen o.a. door op deze terreinen na beëindiging van de grindexploitatie de eerste jaren althans de natuur ongerept zijn gang te laten gaan en zo mogelijk ook enkele grindgaten met omgeving te sparen van de grote drukte van publieke recreatie in het zomerhalfjaar.

LIJST VAN DE WAARGENOMEN SOORTEN

Ooievaar. *Ciconia ciconia* (L.).

Trekt vrijwel elk jaar in klein aantal over deze streek door. Volgens de waarnemingen wordt deze trek niet door de Maas beïnvloed. De Wielewaal 1961, p. 182, vermeldt o.a. het geval van 13 ex., die te Maaseik (B.) overnacht hebben op 27. VIII. 1950.

Zwarte ooievaar. *Ciconia nigra* (L.).

Volgens Limosa 1961, p. 191, werd in aug. '59 een juv. ex. te Ittervoort gewond aange troffen.

Lepelaar. *Platalea leucoradia* (L.).

Hens' Avifauna vermeldt waarnemingen van vóór of omstreeks 1920 o.a. bij Roermond.

Blauwe reiger. *Ardea cinerea* L.

Wordt vanaf de na-zomer tot in het voorjaar geregeld waargenomen. Gedurende het zomerhalfjaar wordt deze vogel minder vaak gezien. Voorbeelden: 26. VIII. 1961 35 ex. te Stevensweert. 26. II. 1963 41 ex. even ten Z. van Visé (B.). Grootste aantallen hier waargenomen. Pogingen om te nestelen in Belg. Limburg, ook langs de Maas, zijn niet uitgesloten.

Purperreiger. *Ardea purpurea* L.

De waarnemingen, die van deze vogelsoort bekend zijn, wijzen op doortrek in zeer klein

aantal in Belg. en Ned. Limburg. In Ned. Limburg deed ik 2 waarnemingen in de omgeving van de Maas n.l. op 15 . X . 1957 1 ex. te Maastricht en op 12 . XII . 1960 (late datum) 1 ex. te Roermond.

Grote zilverreiger. *Egretta alba* (L.).

Te Maasbree werd 1 ex. geschoten in feb. '56 (Limosa 1961, p. 190).

Kwak. *Nycticorax nycticorax* (L.).

De Wielewaal 1962, p. 81, vermeldt, dat op ongeveer 20 . VII . 1961 1 ex. op een eilandje in de Maas bij Uikhoven werd aangeschoten en gevangen.

Wouwaapje. *Ixobrychus minutus* (L.).

Slechts enkele recente waarnemingen ten dele buiten het Maasdal: Op 14 . VII . 1949 1 ex. gevangen te Maastricht (Brabant en Kofman, N.H.M. 1949, p. 100). Op 15 . VII . 1957 1 juv. ex. doodgevlagen tegen draadleiding (?) te Melick (Verbeek, N.H.M. 1961, p. 120). Volgens Verbeek (N.H.M. 1961, p. 120) 19 en 20 . V . 1960 1 ex. aan de Oude Roer (te ?). Enkele jaren achter elkaar heeft men hier ook een jong dier waargenomen. Op 8 . V . 1961 1 ex. te Susteren (v. d. Vloet, Het Vogeljaar 1961, p. 169). 11 . VI . 1961 Broedgeval te Beringe (Steeghs, Het Vogeljaar 1961, p. 245).

Roerdomp. *Botaurus stellaris* (L.).

Slechts 2 recente waarnemingen even buiten het Maasdal uit midden Limburg: In de winter van 1955 en 1956 telkens 1 ex. doodgevroren (Maassen, N.H.M. 1956, p. 47). Verder hoorde ik de roep te Rekem (B.) van 14 t.m. 29 . III . 1959 en op 17 . III . 1961.

Bontbekplevier. *Chahradrius hiaticula* L.

Trekt in klein aantal door van midden sept. tot midden okt. en van midden maart tot half mei, bij uitzondering vroeger of later, en komt dan voor op de terreinen bij de grindgaten langs de Maas meer in het midden dan in Z. Limburg. Maximaal aantal in 1 groep 8 ex.

Kleine plevier. *Charadrius dubius* Scopoli.

De Kleine plevier is overeenkomstig het aantal geschikte plaatsen broedvogel in deze streek. Het broeden werd vastgesteld te Eijsden,

te Heugem-Maastricht, te Limmel-Maastricht (A.L.3, p. 105), te Pt. Lanaye (B.) (in 1951 en '62, opgave Staatsbosbeheer), te Itteren (Stevens, N.H.M. 1960, p. 56), te Lanaken (B.) te Neerharen (B.) en te Maaseik (B.) (De Wielewaal 1960, p. 204). Wordt (overigens) waargenomen van einde maart tot in sept..

Goudplevier. *Pluvialis apricaria* (L.).

Zeldzame doortrekker. Op 24 . X . 1959 zag ik ca 15 ex. tussen ca 200 Kieviten op een weide langs de Maas ten N. van Roermond. Buiten deze streek 2 recente waarnemingen: Te Bemelen op 27 . I . 1959 ca 20 ex. (Mommers, N.H.M. 1959, p. 4). Op 11 . XI . 1961 30 ex. te Ospel (De Veen, N.H.M. 1961, p. 120).

Zilverplevier. *Pluvialis squatarola* (L.).

1 Waarneming. Op 18 . IX . 1960 zagen Veugen en ik 1 ex. op een terrein naast een grindgat ten N. van Roermond.

Kievit. *Vanellus vanellus* (L.).

De Kievit broedt plaatselijk in het Maasdal. Helaas worden te weinig vaststellingen hiervan gepubliceerd. Van de Belgische zijde van de Maas zijn broedgevallen van recente datum bekend o.a. van Lanaken, Rekem, Opgrimbie en Maaseik. (De Wielewaal 1960, p. 206). Op de doortrek in voor- en najaar, en tijdens zachte winters worden vaak grote aantallen gezien. Voorbeelden: 7 . III . 1954 400 ex. te Maastricht, 22 . XII . 1960 ca 1000 ex. ten N. van Roermond, 14 . VII . 1962 ca 200 ex. bij Stevensweert, 25 . VIII . 1962 ca 250 ex. bij grindgat bij Neerharen, 1 . XI . 1962 ca 400 ex. te Stevensweert, 2 . XII . 1962 ca 200 ex. tussen Borgharen en Itteren.

Krombekstrandloper. *Calidris ferruginea* (Pontoppidan).

Slechts 1 waarneming. Op 17 . IX . 1960 lukte het mij door de weinig schuwe Krombekstrandloper op te jagen deze te determineren aan zijn witte stuit; dit was op een „zandplaat” naast een grindgat ten N. van Roermond.

Bonte strandloper. *Calidris alpina* (L.).

Is de minst zeldzame in voorkomen onder de strandlopers in deze streek. Trekt meest in klein aantal door van maart t.m. mei en van sept.

(uitzonderlijk aug.) t.m. okt. Waarnemingsplaatsen: Eijsden, Itteren, Stevensweert en Roermond, telkens bij grindgaten. Maximaal aantal: 17. IX. 1960 meer dan 30 ex. op een „zandplaat” naast een grindgat ten N. van Roermond.

Kleine strandloper, *Calidris minuta* (Leisler).

Recente waarnemingen: 20. X. 1959 1 ex., 1960: 13. IX 3 ex., 17. IX minder dan 30 ex., 18. IX 1 ex., telkens naast de grindgaten ten N. van Roermond. Verder even buiten het omschreven gebied: Op 4, 5 en 6 sept. '59 1 ex. bij Geleen. (Rampen, N.H.M. 1959, p. 113).

Temmincks strandloper, *Calidris temminckii* (Leisler).

Slechts 2 waarnemingen: 19. V. 1959 te Geleen (even buiten het omschreven gebied) door Rampen waargenomen (Meded. Hens). 24. V. 1961 2 ex. naast grindgat ten N. van Roermond. Verder: 22. V. 1961 2 ex. te Bergen (Spreunenberg e.a., N.H.M. 1961, p. 52).

Kanoetstrandloper, *Calidris canutus* (L.).

Slechts 1 waarneming: Kofman zag 1 ex. op 4. IX. 1947 te Eijsden. (A.L.3, p. 112).

Kemphaan, *Philomachus pugnax* (L.).

Wordt van maart t.m. mei en in aug. en sept., bij uitzondering vroeger of later, als enkeling of in enkele ex. in deze streek langs de Maas gezien. Voorbeelden: 2. III. 1958 1 ex. tussen ca 20 Kieviten in plas van smeltwater van sneeuw buiten Maastricht. 7. IV. 1963 4 ex. naast grindgat ten N. van Roermond. Een iets groter aantal nl. 12 ex. zag ik even buiten deze streek op 10. IX. 1960 bij De Banen bij Nederweert.

Drieteenstrandloper, *Calidris alba* (Pallas).

Slechts 1 waarneming. Op 13. II. 1960 zag ik 2 ex. naast een grindgat ten N. van Roermond.

Zwarte ruiter, *Tringa erythropus* (Pallas).

Wordt in deze streek zelden gezien. De volgende recente waarnemingen zijn bekend. 11. I. 1959 (Let wel: jan.) 2 ex. te Roermond (Minckenberg, Het Vogeljaar 1959, p. 112). 5. VIII. 1961 1 ex. ten N. van Stevensweert langs beek

bij de grindgaten. 2 en 3 sept. 1961 1 en 2 ex. op grindplaat langs de Maasoever te Meers-Elsloo. 9. IX. 1961 3 ex. ten N. van Stevensweert.

Tureluur, *Tringa totanus* (L.).

Wordt op de trek in klein aantal waargenomen. De voorjaars trek begint in maart en eindigt in (mei of) juni, kort hierop eind juli begint alweer de najaars trek, welke duurt tot in sept. Voorbeeld: Op 11. V. 1961 ca 4 ex. ten N. van Roermond en 9 ex. ten Z. van Stevensweert. Dit laatste was het maximale aantal wat ik in deze streek bijeen waarnam.

Groenpootruiter, *Tringa nebularia* (Gunnerus).

Trekt in klein aantal door van april tot in juni en van augustus (uitzonderlijk juli) tot ver in sept. Het maximale aantal ex. bij-elkaar bedroeg 4 op 15. VIII. 1962 bij Itteren. Even buiten deze streek noteerde ik eens zelfs 10 ex. bij elkaar.

Witgatje, *Tringa ochropus* L.

Trekt door aan het einde van maart en in april, daarna blijven sporadisch ex. overzomeren; in aug. (soms al in juli) en in mindere mate in sept. heeft de najaars trek plaats, waarna hoogst enkele ex. blijven pleisteren en misschien zelfs overwinteren. Het publiceren van waarnemingen uit de zomer- en de winter-periode blijft altijd aanbevolen. Het aantal doortrekkende vogels is klein; het grootste aantal in 1 groep betrof 5 ex. op 13. IV. 1963 te Eigenbilzen (B), slechts enkele km's buiten deze streek.

Bosruiter, *Tringa glareola* L.

Trekt door van eind april tot in juni en van aug. (mogelijk juli) tot in sept., bij uitzondering in begin okt. De opgave van de trektijd is ten dele afgeleid uit eigen waarnemingen buiten het Maasdal in Belg. en Ned. Limburg, want langs de Maas nam ik de soort slechts 3 maal waar in 5 jaar tijd. Ook andere waarnemers merkten de Bosruiter in deze streek slechts zelden op.

Oeverloper, *Tringa hypoleucos* L.

Deze vogelsoort komt vrij veelvuldig voor op de voorjaars trek van eind april tot begin juni en de najaars trek van begin juli tot eind sept. Wijzen de waarnemingsdata van begin juni op

overzomerer? Vroegste waarneming in het jaar: 16.IV.1961; laatste datum 25.IX.1955. Grootste groep: 12 ex. boven de Maas bij Bunde in Z. richting vliegend. De trek heeft vaak bij (invallende) duisternis plaats.

Kluut. *Recurvirostra avosetta* L.

1 Waarneming gepubliceerd. Op 21.IV.'63 3 ex. opvliegend uit het Maasdal bij Petit Lanaye (B.); zij vlogen daarbij o.a. boven het grondgebied van Eijsden.

Grutto. *Limosa limosa* (L.).

Vrij zeldzaam. Trekt door in zeer klein aantal in maart en april, bij uitzondering eind febr. Wordt in de na-broedtijd, wanneer de Grutto's gaan uitzwermen, en op de najaarstrek volgens de tot heden gepubliceerde gegevens vrijwel nooit in deze streek waargenomen. Voorbeeld van een vroege constatering en tegelijkertijd van een iets groter aantal: 24.II.1962 4 ex. te Stevensweert, N.B. Op 26.VII.1956 werden er 18 ex. in de omgeving van Luik gezien (De Giervalk 1957, p. 13).

Wulp. *Numenius arquata* (L.).

Arriveert op zijn broedterreinen, welke zich o.a. bevinden op de heide-gebieden in Belg. en Ned. Limburg ten W. van het Maasdal eind febr. of maart. In het Maasdal trekt hij door in maart en april, bij uitzondering in febr. en mei. De terugtrek heeft plaats hoofdzakelijk in aug., maar ook later. Het lijkt alsof sommige ex. in het binnenland langs de Maas proberen te overwinteren. Waarnemingen uit nov., dec., en begin jan. Het aantal ex. per groep is meest slechts enkele, behalve bijv. 10.I.1960 iets meer dan 30 ex. ten N. v. Roermond.

Watersnip. *Gallinago gallinago* (L.).

Komt op de trek voor in maart en april, bij uitzondering iets vroeger of later en vanaf begin aug., soms reeds eind juli tot eind nov. Bij zacht weer proberen een aantal vogels te overwinteren. Het grootste aantal dat ik op een dag in een natte weide langs de Maas waarnam, bedroeg 45 ex. op 11.III.1962 bij Stevensweert.

Bokje. *Lymnocyptes minimus* (Brünnich).

Slechts 2 waarnemingen uit deze streek zijn

gepubliceerd: Op 23.IV.1946 1 ex. te Eijsden (Kofman, A.L.3, p. 115); op 11.I.1959 1 ex. te Roermond (Minkenberg, Het Vogeljaar 1959, p. 151). N.B. In het N.H.M. (1960, p. 6; 1961, p. 18 en 1962, p. 31) wordt telkens 1 waarneming van elders uit Limburg gepubliceerd.

Scholekster. *Haematopus ostralegus* L.

Is in het Z. deel van deze streek zeldzaam. Waarnemingen: Op 1.V.1955 zag ik 1 ex. op een grindbank in de Maas bij de stuw te Maastricht. 4.V.1960 1 ex. bij het grindgat bij Itteren en 2 ex. op grindbank in de Maas (Stevens N.H.M. 1960, p. 56).

In de omgeving van de grindgaten vooral bij Stevensweert en Roermond wordt de Scholekster meer waargenomen van maart af tot in mei en in 1962 ten N. van Stevensweert zelfs tot op 31.VII. Duidt dit laatste in de richting van een broedpoging? Meer naar het N. in Limburg, o.a. Ospeler Peel, is de Scholekster broedvogel.

De enige vermelding van meer dan 2 ex. (bij elkaar) is die van Verbeek (N.H.M. 1961, p. 120) 4 ex. aan de Maas te Herten op 6.VI.1960. Eenmaal zag ik zelf 4 ex. ten N. van Roermond op 24.V.1963 (en diezelfde dag 2 ex. bij Stevensweert).

Kraanvogel. *Grus grus* (L.).

Trekvogel in maart en oktober, bij uitzondering iets vroeger of later. Het aantal kan wel tot ongeveer 1000 oplopen, zoals bijv. op 10.X.1948 ten Z. van Maastricht. De trek wordt vrijwel zeker niet door de Maas beïnvloed.

Waterral. *Rallus aquaticus* L.

Van de onmiddellijke omgeving van de Maas zijn geen waarnemingen vermeld. Het N.H.M. van 1956 t.m. april 1963 noemt 8 constatering (nl. 1 uit april en 7 uit sept. t.m. jan. — Overwinteren?) en 1 broedgeval (St. Odiliënberg 7.V.1960) uit zuid en midden Limburg. Op-gave van waarnemingen, ook het horen van de roep, is gewenst.

Porseleinhoen. *Porzana porzana* (L.).

Geen waarnemingen uit de onmiddellijke omgeving van de Maas. Het N.H.M. vermeldt 3

	jan.	febr.	maart	april	mei	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.
Bonte strandloper . .			—	—	—				—	—		
Kemphaan			-----	-----	-----			-----	-----			
Tureluur			—	—	—	-----	-----	—	-----			
Groenpootruiter . .				-----	—	-----	-----	—	—			
Witgatje	W		—	—			Z	—	—	-----	W	W
Bosruiter				—	—	-----	-----	—	-----			
Oeverloper				—	—	-----	—	—	—			
Wulp	W		—	—	-----			—	-----	-----	W	W
Watersnip	W		—	—	—		-----	—	—	—	—	W

Proef van een schematische voorstelling van de vogeltrek langs de Maas van Visé tot Roermond.

----- Hoofdtrek

----- Ongeregelde trek.

z = overzomereren

w = overwinteren

of poging daartoe.

vrij recente waarnemingen van elders in zuid en midden Limburg uit 1952, 1956 en 1959.

Waterhoen. *Gallinula chloropus* (L.).

Broedvogel op alle daarvoor geschikte plaatsen in de onmiddellijke nabijheid van water. Wordt het gehele jaar door dan ook waargenomen, zelfs in strenge winters, echter nooit in grote concentraties (als bij Meerkoet).

Meerkoet. *Fulica atra* L.

Twee broedgevallen aan een aftakking van de Maas te Maastricht (Bosscherveld) nl. tel-

kens 1 in 1959 en 1960 (Stevens, N.H.M. 1959 p. 109 en 1961 p. 15).

Wordt behalve tijdens de winter, wanneer het (stilstaande) water van de vennen o.a. in Belg. Limburg (waar deze soort vrij veelvuldig voorkomt en broedt) bevriest, op de Maas weinig waargenomen. Voorbeelden tijdens de overigens niet strenge winter 1961-'62: 3. II. 1962 ca 110 ex. op grindgat Oost-Eijsden, 4. II. 1962 (dus daags-daarna) ca 450 ex. op grindgat ten N. van Stevensweert en 130 ex. op grindgaten enz. ten N. van Roermond.